
SLUTRAPPORT- AVLOPPSPROJEKTET

Sammanfattning

Syftet med projektet har varit att ta fram ett gemensamt underlag för hur regelverket kring små avlopp ska tillämpas i Norr- och Västerbotten. Målet är att få till stånd avloppsanläggningar som är säkra från miljö- och hälsoskyddssynpunkt, rimliga från kostnadssynpunkt samt robusta, funktionsanpassade och enkla att sköta.

Bakgrund

2006 kom Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2006:7) om små avloppsanordningar för hushållspillvatten ut. De allmänna råden ansågs av flera kommuner som svåra att tolka och 2008 utkom Naturvårdsverket med en handbok (2008:3) till allmänna råden. Det är idag stora skillnader mellan kommunerna när det gäller tillämpningen av regelverket kring små avlopp. För att få en mer enhetlig bedömning och en bättre samsyn vid handläggning av ärenden gällande små avlopp startade 2009 ett avloppsprojekt i samverkan mellan kommunerna i Norr- och Västerbotten, Region Västerbotten, Länsstyrelserna i AC- och BD-län, Luleå tekniska universitet, Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt samt Kommunförbundet i Norrbotten. Projektet pågick under drygt ett år med start den 1 september 2010 och en projektledare anställd på halvtid. Region Västerbotten har varit huvudman för projektet.

Styrgrupp

Projektet har haft en styrgrupp bestående av: Jan Olofsson, Vindelns kommun, Ulla Aronsson, Umeå kommun, Lars Tano, Gällivare kommun, Maria Enkvist/Jenny Johansson, Luleå kommun, Lena Friberg och Birgitta Fritzdatter, Region Västerbotten, Mikael Jonsson, Länsstyrelsen Västerbotten, Magdalena Hannu/Staffan Åsén, Länsstyrelsen Norrbotten, Björn Eriksson, Kommunförbundet Norrbotten samt Annelie Hedström, Luleå tekniska universitet.

Samtliga kommuner i Norr- och Västerbottens län har deltagit i projektet och haft en kontaktperson för projektet. Projektledare har varit Thage Aronsson.

Finansiering

Kommunerna, länsstyrelserna, Region Västerbotten och Vattenmyndigheten har tillsammans finansierat projektet. Möjligheten till medfinansiering av projektet genom bidrag från landsbygdsprogrammet undersöktes efter det att projektet startat. Projektets upplägg passade dock inte in i villkoren för bidrag förutom de delar som skulle bidra till kompetensutveckling av entreprenörer och miljöinspektörer. Styrgruppen bedömde möjligt bidrag för litet i förhållande till de ökade administrativa arbetsuppgifter som en ansökan skulle innebära och beslöt därför att projektet skulle genomföras utan medfinansiering från landsbygdsprogrammet.

När det gäller möjligheterna till medfinansiering av projekt bör denna förutsättning undersökas redan i samband med projektbeskrivningen.

Genomförande

I början av projektet gjordes en undersökning av kommunernas önskemål och förväntningar på projektet. Inkomna synpunkter sammanställdes och utgjorde underlag för de frågeställningar som diskuterades vid de länsvisa kommunträffarna som genomfördes under januari 2010.

En sammanställning av de diskussioner och synpunkter som framkom vid kommunträffarna visade på följande behov och önskemål om samverkan:

- Gemensamt informationsmaterial som kan anpassas till den egna kommunens önskemål och behov
- Gemensamma krav på vad en ansökan ska innehålla – ”hårdare krav”
- Bättre samsyn/likhet vid handläggning, bedömningar och tillsyn
- Minskad skillnad i handlägningsavgifter mellan kommunerna
- Kompetensutveckling/utbildning
- Regelbundna handläggartreffar
- Nätforum för handläggare, där problem och frågor kan ventileras.

Utifrån de önskemål som framfördes har två dokument tagits fram, en informationsbroschyr ”Planera för avlopp” och en ”Vägledning” till stöd för kommunens handläggare. Dokumenten ska utgöra en gemensam grund för kommunernas handläggning och tillsyn av små avloppsanläggningar. Vägledningen ska leda till att risken för att regelverket tolkas olika mellan kommunerna minskar, att handlägningsrutiner och krav på ansökningshandlingar blir mer likartade samt en bättre samsyn och mer likvärdiga bedömningsgrunder vid handläggning av små avlopp.

Samverkan ska också leda till minskade skillnader i avgifter mellan kommunerna vid handläggning av ansökningar/anmälningar samt att regelbundna handläggartreffar genomförs.

För att sprida information om projektet togs en folder fram där projektet presenterades i korthet. Foldern delades ut vid Vattenrådsdagarna i Storforsen, maj 2010.

Avloppsprojektet avslutades med teknikdagar i Piteå. Under två dagar träffades ett 50-tal miljöinspektörer från Norr- och Västerbotten för att lära och ta del av vad som händer inom avloppsområdet. De två dokumenten som tagits fram inom projektet presenterades. I anslutning till föreläsningssalen fanns en miniutställning där sex företag visade olika modeller av avloppslösningar.

Under dag två gjordes ett studiebesök till två olika provgropar med olika förutsättningar för markinfiltration. Detta inslag under teknikdagarna blev mycket uppskattat av deltagarna.

Dokumentet har reviderats utifrån de synpunkter som kommit in efter teknikdagarna i Piteå. De reviderade dokumenten har sedan skickats till kommunernas kontaktpersoner samt styrgruppen.

Ett förslag till kontrollplan/utförandeintyg har upprättats och skickats ut till kommunernas kontaktpersoner.

Två examensarbeten, med kopplingar till avloppsprojektet, har genomförts under projektperioden av studenter vid Umeå universitet. Examensjobben har omfattat provtagningar, analyser och inspektioner av 6 anläggningar med markbäddar inom Umeå kommun och 5 minireningsverk inom Gällivare kommun. Minireningsverken klarade kraven på hög skyddsnivå med avseende på kväve men endast en anläggning klarade kraven på hög skyddsnivå med avseende på fosfor.

Undersökningen inom Umeå kommun av konventionella markbäddar visade att de hade bra reningsresultat när det gäller BOD₇ och E-coli samt även fosfor där extra fosforrening var installerad. De täta, kompakta markbäddarna hade inte lika bra resultat även om halterna av fosfor, BOD₇ och E-coli sjönk. Undersökningen av kvävereningen visade inga entydiga resultat, varken för de konventionella eller för de kompakta markbäddarna.

Framtiden

Framtagna dokument utgör en grund för att uppnå en mer enhetlig bedömning och större samsyn vid handläggning av frågor runt små avlopp i Norr- och Västerbotten. Vägledningen bör också leda fram till minskade skillnader mellan kommunerna avseende avgifter för handläggning av tillstånds- och anmälningsärenden. Dokumenten behöver kontinuerligt uppdateras och revideras. Det är därför viktigt med en fortsatt samverkan inom länen men även mellan länen.

Norr- och Västerbottens län saknar idag formella organisationer och resurser för samverkan inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Mot bakgrund av de goda erfarenheter som andra regioner och län har av samverkan och med beaktande av det alltmer komplexa miljö- och hälsoskyddsarbete som ska utföras med begränsade resurser bör en modell för samverkan snarast tas fram. Inom en sådan samverkan kommer små avlopp att utgöra en delprocess bland alla andra delprocesser.

Thage Aronsson
På uppdrag av styrgruppen